

comentaris literaris

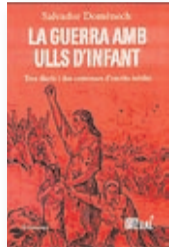
per Josep Palomero i José Miguel Segura

LA GUERRA AMB ULLS D'INFANTde **Salvador Domènech**Editorial: **Gregal**

Barcelona, 2017

Pàgines 255

Memòria històrica

El doctor Salvador Domènech ha fet en aquest llibre un treball extraordinari al rescat de l'oblit una quantitat de documents escolars que, des de la perspectiva actual, es poden considerar elements propis de la memòria històrica. Es tracta d'un treball d'investigació sociopedagògica com a resultat del qual ha recopilat un parell de centenars de redaccions dels alumnes dels grups escolars del Patronat Escolar, les Escoles Municipals de l'Ajuntament de Barcelona i els Institut-Escola, datades entre el maig de 1932 i el gener de 1939, tres dies abans que les tropes insurrectes desfilaren per la Diagonal. En aquests textos escolars es percep, a més d'un domini molt madur de l'expressió escrita, l'evolució dels sentiments dels alumnes; els redactats durant la guerra, i en especial quan els bombardeigs semblaren Barcelona de milers de morts i ferits són d'un realisme colpidor.

El llibre, il·lustrat amb fotografies molt emotives, es completa amb els diaris personals de les germanes Elena i Generosa Arnau Pitarch, alumnes del Gup escolar Lluís Vives, redactats el 1937. Les introduccions de Domènech són tan instructives com imprescindibles. **JP**

YA NO QUEDAN JUNGLAS ADONDE REGRESARde **Carlos Augusto Casas**Editorial: **MAR Editor**

Madrid, 2017 | Pàgines 196

Novel·la negra

Premiada amb el VI Premi Wilkie Collins de novel·la negra i amb sis reedicions semblen avalar d'entrada aquesta novel·la de Carlos Augusto Casas, escriptor i periodista madrileny. *Ya no quedan junglas adonde regresar* és un relat en el qual s'expliquen dues històries paral·leles que, al seu torn, es contenen una dins de l'altra. La primera és la de Teo, més conegut com «el gentleman» entre els seus, un ancià que un cop per setmana es troba amb Olga, una prostituta amb qui parla del diví i l'humà en un intent per sentir-se encara viu, una mica menys mort enmig de la seua immensa solitud. Fins que Olga és assassinada després d'una cita amb quatre advocats i el cas recau en les mans de la inspectora Iborra i el sotsinspector Puertas, uns detectius —especialment ella— amb algunes zones massa fosques al seu interior.

En realitat podríem dir que estem davant d'una trama argumental típicament policíaca que amaga en el seu interior una altra història pròpia de l'anomenat subgènere «hard-boiled» nord-americà que es desenvolupa en ple Madrid de l'actualitat. Dues investigacions, dos assassins, dos pseudodetectius, dues víctimes i dos mòbils per assassinar tan durs com humans al final de la novel·la. Amb tot, tot i que les històries explicades en aquest volum semblen no supe-

rar —o no ho vol fer, diria jo— els límits d'un gènere narratiu molt definit formal i tècnicament, és aquest un relat en el qual els elements propis de la temàtica negre-criminal estan sotmesos des de la primera pàgina a l'última per una voluntat d'estil marcadíssima per part de l'autor.

Per Carlos Augusto Casas no es tracta només d'explicar històries impactants, dures, terribles per moments, sinó de fer-ho el millor possible. El resultat és un discurs tan llis com brillant, amb uns diàlegs que s'han de seguir molt atentament, tal és el grau de profunditat que de vegades s'arriba a ells, tal el grau de decepció en la realitat que ens envolta dia rere dia i tan enorme el distanciament anímic, sentimental i moral amb el qual aquesta realitat ha de ser narrada per un lector atent. El realment cridaner, finalment, d'aquesta novel·la és que tanta decepció i tant distanciament units aconseguen de la mà d'aquest continuador de Julián Ibáñez un to humà en una narració que intenta comprendre a aquesta gent amb problemes reals i que han d'atravesar els dies amb massa arrugues, esgarrapades i ferides al seu interior. Que quedi clar que no es tracta de cap best-seller, ni tan sols d'una novel·la que pugui agradar al gran públic, és una novel·la exigent amb el lector, en la qual l'autor ens condueix des de la madrilenya carrer de la Montera als més sòrdids, durs i sensibles ravals de l'ànima humana, allà on aquesta s'ubiqui. Per a mi ha estat una veritable troballa. **JMSR**

VERSOS A PLENA PLANAd' **Antoni López Quiles**Editorial: **Institució Alfons el Magnànim**

València, 2016

Pàgines 318

Estudi literari

En eixe llibre el doctor López Quiles desmitifica el tòpic segons el qual la «Decadència» fou un període erm de producció literària en valencià. Pel contrari, està ben documentat que des de l'expulsió dels moriscos (1609)

fins a la guerra del francès (1808) va haver poesia de certamen, versos de caràcter festiu i satíric i lírica religiosa popular, que és l'objecte principal de l'estudi perquè la devoció i la pràctica religiosa fou un canal ben productiu de transmissió del valencià. L'autor ha indagat i ha resolt com s'establí un pont literari entre els grans escriptors del segle XV i els de la Renaixença del XIX, és a dir, què passà entremig, a pesar de la intrusió del castellà forçat pel decret de Nova Planta.

Al Barroc es van imprimir gran quantitat de fulls de poesies, goigs i romanços anònims de melodia fàcil i eficàcia pastoral, que convisqueren amb una poesia culta ben travada, com la de Vicent Ortí i Pere Jacint Morlà, més satírica. Al segle XVIII se seguiren celebrant efemèrides, lloades en versos, però aparegueren propostes renovadores, com les de l'impressor Joan Baptista Escorihuela, pont cap a la poesia sentimental. **JP**

destacamos...

Las ocurrentes historias de un atípico detective inglés

Una lectura ligera, ocurrente y entretenida es la que procura el volumen que recopila los relatos protagonizados por un personaje curioso y ya inolvidable como es Thorpe Hazell, un tipo de lo más sorprendente y excéntrico en su época, pues se declara un férreo defensor del vegetarianismo, es un amante del ferrocarril y, de tanto en tanto, deja pasmado al personal con sus ejercicios físicos y estiramientos para disfrutar de una agradable digestión.

Victor L. Whitechurch logró crear a uno de los detectives más excéntricos de cuantos hayan existido en la historia de la literatura, un hombre afable y perspicaz que al parecer no sufre en exceso, pues es de vida acomodada, hasta cierto punto azarosa. Entre sus pasatiempos, el ferrocarril ocupa un lugar privilegiado. Al parecer, este sistema de transporte, que supuso uno de los grandes avances tecnológicos del siglo XIX y que fue un icono de la revolución

industrial —no hay que olvidar que el sistema ferroviario británico es el más antiguo del mundo—, fascina al simpático Hazell, cuyos conocimientos técnicos es envidiable, así como su control de horarios e itinerarios de cada una de las líneas que a finales de la centuria decimonónica dibujaban el mapa de Inglaterra. Tal es su entendimiento y su pasión que cualquier «misterio» o caso que implique al ferrocarril debe ser consultado con este santurrón que inevitablemente cae en gracia.

Efectivamente, y tal y como se recogen en estos nueve relatos que *Ardicia* publica bajo el título de *El detective del ferrocarril*, particulares e instituciones gubernamentales que prefieren mantener la discreción acuden al bueno de Hazell para que resuelva los enigmas que comprometan a la línea férrea británica o que se hayan producido en alguno de sus trayectos.

Cada uno de estos textos es una aven-

tura distinta, una aventura que, pese a los «peligros» que puedan suceder, siempre resulta perspicaz y placentera gracias al sentido del humor de su protagonista, un hombre que nunca pierde la sonrisa y que no se angustia ante la adversidad. No obstante, existen algunos crímenes que muestran alguna escena escabrosa, pero Whitechurch, que fue clérigo además de escritor, no abunda en descripciones morbosas, más bien todo lo contrario, se muestra sutil, como imagino que fue este autor que participó en la obra colectiva *El almirante flotante* junto a algunos de los miembros del archiconocido grupo **The Detection Club** —que tuvo en **Agatha Christie** su máxima representante y cuyo primer «presidente» fue **G. K. Chesterton**—.

En definitiva, los nueve relatos aquí reunidos, esas nueve historias protagonizadas por Thorpe Hazell, aúnan una serie de elementos que enganchan al lector, desde un protagonista con un carácter marcado por ser atípico, unas tramas diseñadas para sorprender con un giro inesperado y en las que prima, sobre todo, la inteligencia. Un libro que se agradece. **≡**

Eric Gras

EL DETECTIVE DEL FERROCARRILde **Victor L. Whitechurch**Traducción: **Pablo González-Nuevo**Editorial: **Ardicia**

Madrid, 2017 | Pàgines 204